

Městská knihovna Rakovník, Husovo nám. 114, 269 01 Rakovník
IČO: 71192565
telefon: 313513310, 313512331, fax: 313512331
knihovna@murako.cz., www.knihovna-rakovnik.cz

Zpráva o činnosti Městské knihovny Rakovník v roce 2004

Zpracovala: Milena Křikavová
ředitelka knihovny

SLOVO ÚVODEM

Knihovna v Rakovníku byla založena jako jedna z prvních knihoven v Čechách. V roce 1841 bylo v Čechách zřízeno prvních pět obecních a městských knihoven / Nymburk, Písek, Rokycany, Zdice a Rakovník /. Hlavně díky dvěma osvíceným pánům - Františku Hovorkovi, malíři pokojů a Dr.Matěji Šemberovi, ranhojiči, kteří šířili v Rakovníku vzdělání a myšlenku založení knihovny, se 28.února 1841 opravdu začaly ve městě organizovaně půjčovat knihy.

Knihovna se za dobu své více než stošedesátileté historie potýkala se spoustou problémů, hlavně co se týče jejího umístění, neboť se často knižní fond musel stěhovat po různých místech a prostorách. Po celou dobu své existence knihovna nenašla ve městě důstojné a odpovídající prostory pro svoji činnost. Kromě prostor knihovna také měnila svůj název, z měšťanské byla městská, potom okresní, a od roku 1998 opět městská. Také postavení knihovny ve městě se měnilo. Knihovna vznikla díky peněžní sbírce, za vybrané peníze knihovna nakoupila knihy, které dobrovolný knihovník půjčoval. Na nákup knih přidávali movitější občané města, řemeslníci, později je knihovna financována z peněz města. Od roku 1951 se knihovna pod názvem Okresní lidová knihovna stává organizací financovanou Okresním národním výborem, od tohoto roku je příspěvkovou organizací. O statut příspěvkové organizace přišla knihovna v roce 1998, kdy její správa přešla pod Městský úřad v Rakovníku. Knihovna byla nejprve oddělením městského úřadu a později organizační složkou. V této době ztratila knihovna spoustu kompetencí, zdoluhavým schvalováním požadavků knihovny a rozhodováním o činnosti knihovny pracovníky nezasvěcenými do její problematiky se její činnost oproti jiným knihovnám v kraji trochu pozastavila.

Stručnou historii knihovny jsem zařadila do úvodu zprávy jen pro připomenutí nestabilního postavení knihovny v našem městě. Knihovna v Rakovníku v celé své dlouhé historii vždy po právu patří mezi důležité kulturní a vzdělávací instituce, což nejvíce ocení její čtenáři a návštěvníci. Pro knihovnu je velice přínosné, když její důležitost a nutnost uznají městští radní a zastupitelé, kteří svými hlasy rozhodují o každém roce její činnosti.

Od 1.ledna 2004 se Městská knihovna Rakovník opět stává, díky pochopení členů městské rady a zastupitelstva, příspěvkovou organizací. Rozhodla jsem se zpracovat Zprávu o činnosti knihovny v roce 2004, aby každý mohl posoudit, zda rozhodnutí vrátit knihovně její ztracené kompetence bylo rozumné a moudré.

ZÁKLADNÍ ÚDAJE

Oficiální název: Městská knihovna Rakovník
Adresa: Husovo nám. 114, Rakovník
Zřizovatel: Město Rakovník
IČO: 71 19 25 65

FUNKCE KNIHOVNY

- městská
- regionální

ODDĚLENÍ KNIHOVNY

- **Půjčovna pro dospělé čtenáře**, Na Sekyře 2123
registrováni jsou čtenáři od 15 let
Čítárna (výběr ze 106 titulů novin a časopisů)
- **Dětské oddělení**
- **Audio-videopůjčovna** (půjčování hudebních nosičů a videokazet)
registrováni jsou návštěvníci od 15 let
- **Regionální oddělení**
na základě pověření Ministerstva kultury vykonává knihovna regionální činnost –
spolupráce s obecními knihovnami regionu
- **Městské informační centrum**

PRACOVNÍCI KNIHOVNY

ředitelka: Milena Křikavová
katalogizace: Jana Veselá
Květoslava Čihařová, pracovní poměr skončil k 1.7.2004
půjčovna pro dospělé: Ivana Hamouzová
Lenka Pochmanová
Zdenka Dykastová
Martina Kučerová
Hana Závorová
Ljuba Kočová
dětské oddělení: Miroslava Drexlerová, zástupce ředitelky
audio-videopůjčovna: Martina Fronková

regionální oddělení:
informační centrum:
ekonomický úsek:
pomocně technický personál:

Věra Žaludová
Vlasta Chmelařová
Hana Spalová
Iveta Kremerová
Zdeňka Šafaříková
Julius Teru

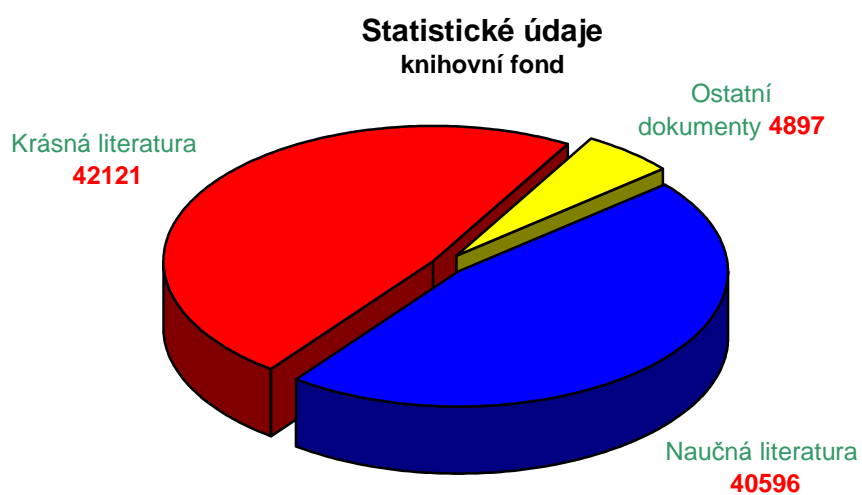
STATISTICKÉ ÚDAJE

Knihovní fond

Knihovní fond k 31.12.2004

87 615 knihovních jednotek

naučná literatura: 40 597
krásná literatura: 42 121
ostatní dokumenty: 4 897

Počet exemplářů docházejících periodik: 106

Přírůstek knihovních jednotek v roce 2004: 5 476

Úbytek knihovních jednotek v roce 2004: 1 528

Výpůjčky

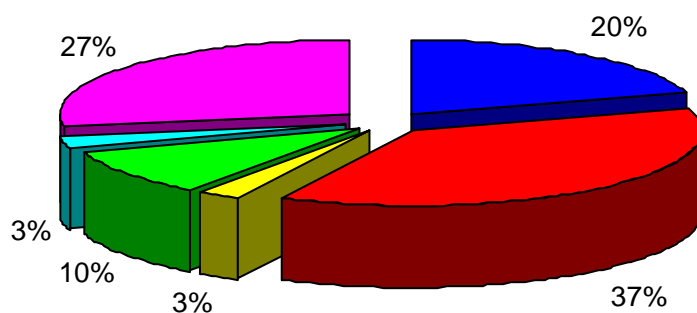
Výpůjčky celkem:	153 390 dokumentů
naučná literatura dospělé oddělení:	46 646
krásná literatura dospělé oddělení:	63 245
naučná literatura dětem:	6 655
krásná literatura dětem:	13 747
ostatní dokumenty:	23 097

ČTENÁŘI

Registrovaní čtenáři k 31.12.2004:	4 201
Čtenáři do 15 let:	821
Návštěvníci informačního centra:	8 257

Čtenáři knihovny podle profesí

■ student	■ zaměstnanec
■ nezaměstnaný	■ podnikatel bez zaměstnanců
■ podnikatel se zaměstnanci	■ důchodce

Složení čtenářů knihovny v dospělém oddělení

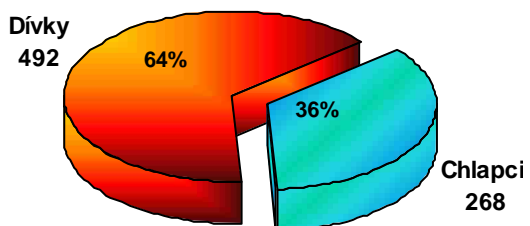
Komentář: Nejvyšší procento uživatelů knihovny tvoří lidé zaměstnaní. Druhou početnou skupinou jsou důchodci, u kterých je zájem o využívání knihovnických služeb zřejmý. Z důvodu vyplnění volného času je pro ně příjemné zavítat do knihovny a z finančních důvodů je to pro ně příznivější než-li koupě

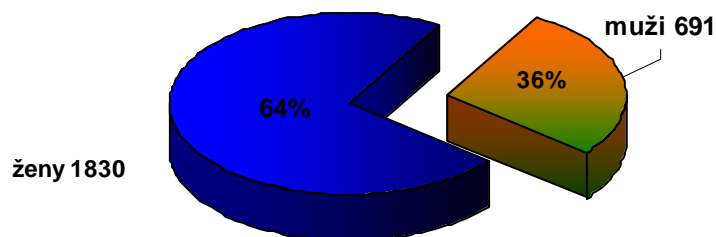
knihy. Třetí početnou skupinou jsou studenti, kteří využívají knihy nejen k četbě v době svého volného času, ale především jako zdroje pro svá studia.

Čtenáři knihovny podle pohlaví

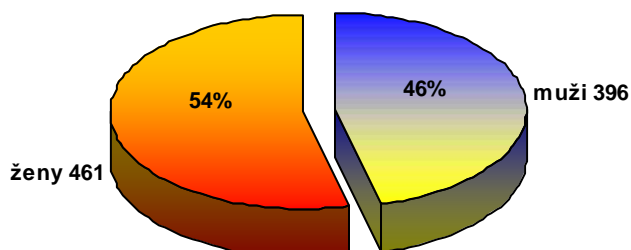
dětské oddělení

dospělé oddělení

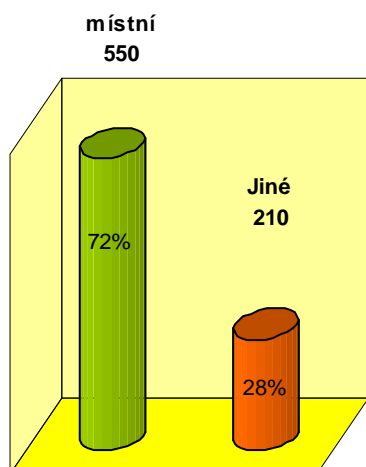

audio-videopůjčovna

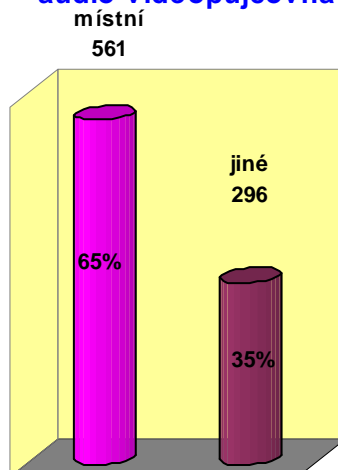

Čtenáři knihovny podle bydliště

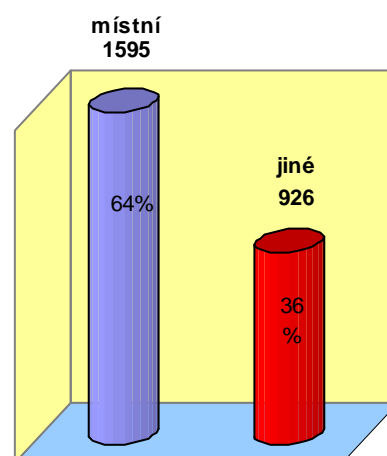
dětské oddělení

audio-videopůjčovna

dospělé oddělení

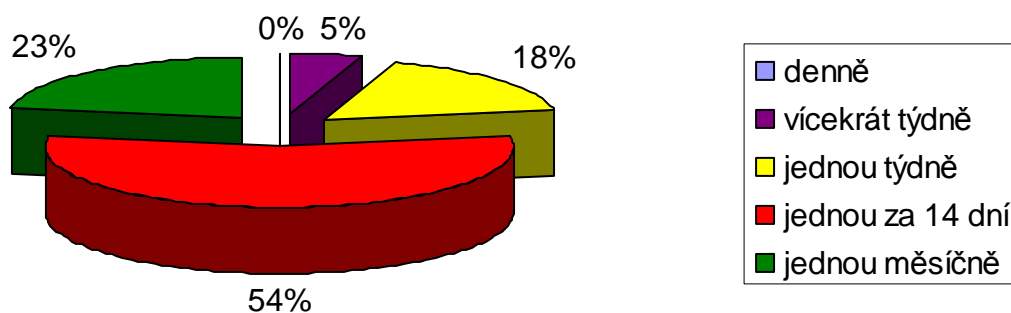
NÁVŠTĚVNOST

Návštěvnost v knihovně celkem: 78 484

Počet pracovních dní v roce 2004: 254

Průměrná denní návštěvnost v odděleních knihovny je 309 čtenářů.

Návštěvnost knihovny

Frekvence návštěv knihovny

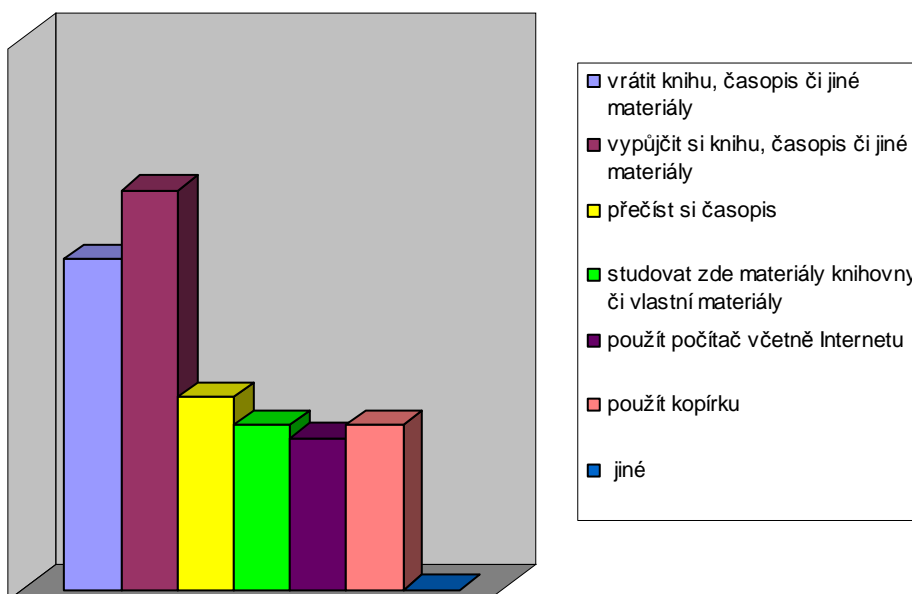
Komentář: Téměř polovina z dotázaných čtenářů navštěvuje knihovnu jednou za 14 dní. Kolem 20 % uživatelů jednou týdně nebo jednou měsíčně. 5 % čtenářů navštíví knihovnu vícekrát týdně.

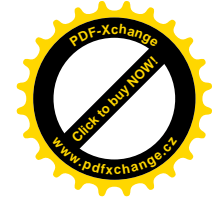
SLUŽBY KNIHOVNY

- výpůjční
- bibliograficko-informační
- meziknihovní výpůjční služby
- regionální
- informační
- vzdělávací
- kopírovací

- přístup na internet

Využívanost služeb

Využívání služeb knihovny

Komentář: Jako nejvyužívanější služby určili čtenáři půjčování knih, časopisů a jiných materiálů a jejich následné vracení do knihovny. Zhruba stejný podíl získaly služby jako čtení časopisů, studování materiálů, použití počítačů včetně internetu a použití kopírky. Z tohoto grafu je zřejmé, že všechny služby nabízené knihovnou jsou využívány v hojném měřítku.

1. Výpůjční a bibliograficko-informační služba

Základní služby knihovny vyplývající z Knihovního zákona č.257/2001 Sb.

2. Meziknihovní výpůjční služba

V roce 2004 bylo pro čtenáře naší knihovny kladně vyřízeno **175** požadavků z 212 na meziknihovní výpůjční službu.

258 titulů knih si od nás vyžádaly jiné knihovny a v **253** požadavcích jim bylo vyhověno.

3. Regionální služba

Městská knihovna Rakovník je knihovnou pověřenou regionálními funkcemi. Spolupracujeme s knihovnami regionu, které jsou evidované na Ministerstvu kultury ČR.

V našem regionu je 56 evidovaných knihoven, jejichž pracovníkům poskytujeme tyto služby:

- poradenská, konzultační a metodická
- tvorba výměnných souborů – nákup, zpracování, rozdělení a cirkulace knih do obecních knihoven v regionu
- vzdělávací – pořádání vlastních vzdělávacích akcí, případně zajištění účasti na akcích pořádaných krajskou knihovnou. Funkce vzdělávací je plněna na základě ročního vzdělávacího plánu
- pomoc při revizi knihovního fondu v obecních knihovnách
- nákup a zpracování knihovních fondů pořízených z prostředků obce a jejich distribuce. Tato služba je poskytována 36 evidovaným knihovnám na základě smlouvy

4. Informační služba

Poskytování služeb v naší knihovně je zajišťováno především prostřednictvím informačního centra, které v roce 2004 navštívilo **8 257** klientů.

Městské informační centrum reprezentuje město i celý region Rakovnicko na veletrzích cestovního ruchu. V roce 2004 jsme se zúčastnili veletrhu Regiontour v Brně a Holiday World v Praze. Na oba veletrhy pracovnice knihovny připravily propagační materiály, spolupodílely se na grafické úpravě stánku a zajistily po celé čtyři dny, včetně sobot a nedělí, službu ve stánku prezentujícím město Rakovník a okolí.

O Rakovnickém posvícení jsme připravili stánek a propagační materiály na Rakovnický autosalon.

Městské informační centrum poskytuje turistické informace i informace o kulturním, sportovním a společenském dění v celém regionu. V provozu je po celý rok, v turistické sezóně (květen – září) se provozní doba prodlužuje, je otevřeno denně do 17.30 hodin a v sobotu do 12.00 hodin. V sobotních otevíracích hodinách pracovníci infocentra vydávali občanům města doporučené zásilky od městského úřadu, čímž spoří pracovní sílu městskému úřadu.

Městské informační centrum po celý rok spolupracovalo se všemi kulturními institucemi a sportovními kluby ve městě, kontaktovalo podnikatele, kteří zajišťují ubytování a stravování v celém regionu.

5. Vzdělávací činnost knihovny

Pořádáme vzdělávací lekce pro studenty středních škol i pro žáky základních a mateřských škol. V roce 2004 jsme tyto lekce předvedli 360 žákům a studentům. Na těchto lekcích seznamujeme návštěvníky s chodem knihovny, s prací s knihou, případně lekci zaměříme po dohodě s vyučujícím na konkrétní téma.

Pořádáme odborné přednášky a semináře pro širokou veřejnost i pro pracovníky v knihovnách a ve školství, kteří se zabývají literaturou.

V roce 2004 jsme uspořádali v prostorách DDM přednášku o regionální literatuře, kterou přednesla **PhDr. Stejskalová** z PF UK Praha, účast **39** návštěvníků. Pro studenty středních škol jsme uspořádali populárně-naučnou besedu o vydávání a prodeji knih se známým knihkupcem **Vrát'ou Ebrem**, účast **145** studentů. O vlivu četby na práci scénografa jsme si vyprávěli s rakovnickou rodačkou, scénografkou **Lucií Auerswaldovou-Babákovou**, účast **65** žáků ZŠ. S výtvarnicí **Lenkou Procházkovou** si přišlo popovídat a malovat **86** dětí z 1. stupně ZŠ.

Pro pracovníky knihoven jsme uspořádali modelový seminář „**Komunikace s uživatelem knihovny**“, který vedla **Mgr. Alena Špačková**. Pracovníci knihoven mají možnost projít kursy počítačové gramotnosti, které organizuje Středočeská vědecká knihovna Kladno. Tato knihovna pořádá vzdělávací programy pro pracovníky všech typů knihoven, ty jsou zaměřeny vždy na určité téma – národní literatury, dětské čtenářství, marketing v knihovnách, akvizice, apod. a pracovníci naší knihovny se jich v rámci vzdělávání zúčastňují.

Kromě vzdělávacích lekcí, přednášek a besed uspořádala knihovna několik velkých akcí, které přesáhly základní poslání knihovny.

1. **Abeceda aneb Hrajeme si s písmenky**

U příležitosti výročí narození H.Ch.Andersena jsme dětem ZŠ po tři dopoledne připomínali zábavnou formou vznik a vývoj písma a abecedy, během výkladu si děti i zasoutěžily.

Účast **121** žáků ZŠ

2. **Křest prvňáčků na čtenáře**

V červnu jsme poděkovali za péči a snahu ve škole prvňáčkům rakovnických ZŠ a Speciálních škol Rakovník tím, že jsme je pokřtili na velké čtenáře. Slavnostního ceremoniálu se zúčastnili žáci prvních tříd, paní učitelky, vedení školy a k naší velké radosti přišlo i mnoho rodičů.

Certifikát velkého čtenáře obdrželo **206** prvňáčků.

3. **S klauny a šašky hurá na prázdniny**

Loučení se školním rokem v letním kině pořádala knihovna již druhým rokem. Ve čtyřapůlhodinovém programu se bez přestávky vystřídaly se svým vystoupením všechny mateřské školy a dvě základní školy z Rakovníka, střední školy reprezentovali studenti GZW Rakovník, vystoupily děti ze speciální MŠ a ZUŠ, svou činnost představili zástupci zájmových kroužků.

Účast (odhadem odborníků) **1200** návštěvníků

4. **Čertovské rojení v Čítárně u čerta s knihou**

Dětské oddělení je zařazeno do sítě Čítáren u čerta s knihou, na což jsme velice pyšní. A v této čítárně se po celé tři dopoledne scházely děti z rakovnických MŠ s knihovnickými čerty. A byla to opravdu setkání milá, radostná, dovádívá i čtivá. Do knihovny přicházeli malí čertíci ze školek, aby se připravili na pekelný život na zemi. Tato setkání určitě budou patřit mezi ty, na které se jen tak nezapomíná.

Účast **159** čertíků

5. **Řemesla v knihách a v knihovně aneb Rybí trh v Brance**

Poslední adventní čtvrtek uspořádala knihovna v prostorách před budovou rybí trh. Pozvaní řemeslníci předváděli a prodávali své umění, děti přicházející ze základních a mateřských škol zpívaly koledy. Každý kdo přišel si mohl z bazénku vylovit kouzelnou rybku, která zaručeně splnila každé přání.

Účast velká, nespočitatelná

6. Vydavatelská činnost

Měsíčník Radnice

Městská knihovna Rakovník připravovala po celý rok jednotlivá čísla měsíčníku Radnice, který vydává Městský úřad Rakovník. Tato práce obnáší nashromáždění veškerých materiálů a příspěvků do měsíčníku, jejich zpracování a odeslání ke grafické úpravě, poté korekturu celého čísla a nakonec distribuci měsíčníku do 36 míst ve městě. Tato práce nemá s posláním knihovny mnoho společného a je to pozůstatek činnosti, kterou vykonával předchozí vedoucí knihovny, kdy byla knihovna součástí městského úřadu. Myslíme si, že měsíčník královského města by měl přejít do plné kompetence pracovníků městského úřadu.

CD Rakovník

Během loňského roku jsme pracovali na natáčení a vydání CD, DVD a videokazety o našem městě. 3. září 2004 jsme CD slavnostně pokřtili na koncertu Hradního Dua v letním kině a k naší radosti má tento dokument velice příznivý ohlas mezi návštěvníky i obyvateli našeho města.

Propagační materiály

Knihovna vydala několik drobnějších propagačních materiálů, které prostřednictvím informačního centra reprezentují naše město i celý region na veletrzích cestovního ruchu a jsou k dostání i v kanceláři informačního centra na Husově náměstí.

Kalendář akcí

Městské informační centrum vydalo přehled kulturních, sportovních a společenských akcí, které se budou konat na území Rakovnicka v roce 2005. V dalších letech chceme tento kalendář ještě doplňovat, rozšiřovat a zdokonalovat, neboť je o něj velký zájem.

ZÁVĚR

Městská knihovna Rakovník zasahovala v roce 2004 do kulturního života města, ale byla i důležitou složkou v oblasti vzdělávání jeho obyvatel. Její aktivity se už rozšířily na celý region. Nemůžeme knihovnu striktně zařazovat do oblasti kultury, protože knihovny obecně jsou důležitou součástí vzdělávání a pomáhají svými aktivitami rozvíjet společenský život měst či obcí.

Naše knihovna se zaměřila v loňském roce především na propagaci dětského čtenářství. Nabídkou programů, pořadů a vzdělávacích lekcí, které jsme si sami připravili, jsme se snažili přivést děti ke čtení a nenucenou formou jim sdělit zajímavosti z oblasti literatury, počátků a vývoje písma, vývoje a výroby knihy, ale i běžného života. Jsme moc rádi, že máme velice úzké kontakty se všemi mateřskými, základními i středními školami, které se našich akcí zúčastňují.

Naše aktivity v loňském roce zaujaly i některé místní podnikatele, kteří podle svých možností podpořili Křest prvňáčků na čtenáře a akci S klauny a šašky hurá na prázdniny. I za tuto podporu jsme moc rádi.

V roce 2004 jsme řešili i problémy. Kromě problémů s vymáháním půjčených dokumentů od zapomnětlivých návštěvníků oddělení knihovny, to byly především problémy prostorové.

Městská knihovna Rakovník v současné době využívá ke své činnosti dva objekty. Dům na Husově náměstí, kde je umístěno dětské oddělení, hudební oddělení a videopůjčovna, informační centrum a regionální oddělení. Prostory v tomto domě jsou pro provoz knihovny nevhodné.

Dětské oddělení se dvěma malými sklady je umístěno do prvního patra, kam vede zúžené, pro děti nebezpečné schodiště. V patře není ani dostatečně zajištěna statika podlahy, takže regály s knihami musí stát na přesně určených místech a není s nimi možné hýbat. Problém je se skladovými prostory, jejichž umístění v patře bez dostatečné statiky je nevyhovující. Při kolektivních akcích, které pořádáme, musíme mít neustále na paměti nosnost podlahy, abychom ji nepřetížili. Na některé akce jsme si museli pronajímat prostory od jiných subjektů (DDM, Kulturní centrum).

Regionální oddělení, které zajišťuje v rámci regionální činnosti knihovny nákup, zpracování a rozvoz knih do knihoven celého regionu, je nevhodně umístěno v prvním patře. Všechny knihy se musí neustále nosit po nebezpečných schodech do patra, a po zpracování zase dolů. Tuto cestu absolvuje každá kniha ročně několikrát, protože putuje mezi obecními knihovnami, ale na své cestě se vždy musí odepsat z jedné knihovny a do jiné zase zapsat právě v regionálním oddělení.

V domě na náměstí nejsou žádné vhodné prostory ani pro sklad hudebnin a videokazet. Malý skládek jsme byli nuceni vytvořit z jednoho nevyužívaného WC.

Sklad materiálů informačního centra jsme vytvořili v přilehlé garáži. Tady jsou nevhodné klimatické podmínky pro uložení písemných materiálů, neboť je tu vlhko.

Další prostory, které knihovna využívá, jsou v budově Na Sekyře, která je v majetku Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových. Prostory půjčovny jsou v prvním patře budovy, ve velkém sále. V této budově, kromě velkého sálu, knihovna využívá ještě prostory v suterénu budovy, kde byly dříve sklady CO. V suterénu jsou dva sklady, kancelář pro pracovníky, kde se knihy balí, opravují, zpracovávají tiskoviny apod. a jedna malá místnost určená ke katalogizaci a zpracování knih jak pro městskou knihovnu, tak pro regionální knihovny. Sklady jsou absolutně nedostačující, prostorem vedou všechny přípojky plynu, elektřiny a odpady. Za tyto prostory platíme roční nájem, který se zvyšuje společně s náklady na služby.

Rozdělení knihovny do dvou míst přináší, kromě prostorových problémů, také problémy z hlediska řízení knihovny a zastupitelnosti pracovníků na jednotlivých odděleních. Také propojení dvou prostor z hlediska výpočetní techniky je velice složité a finančně náročné. Komunikace techniky mezi budovami je zdlouhavá, čímž omezujeme možnost zvýhodněného půjčování dokumentů v jednotlivých odděleních na jeden platný čtenářský průkaz.

Na začátku zprávy jsem psala, že knihovna v našem městě nikdy neměla důstojné a odpovídající prostory pro svoji činnost. Možná by teď stálo za zvážení možnosti umístit knihovnu s informačním centrem do jednoho společného prostoru. Určitě by si knihovna a její návštěvníci, kterých do oddělení knihovny přichází denně průměrně **309** (viz odstavec o návštěvnosti), zasloužila důstojné a vhodné prostory.

V roce 2004 byla studentkou Vyšší odborné školy informačních služeb v Praze a praktikantkou Městské knihovny Rakovník vytvořena diplomová práce „Marketingová strategie na trzích služeb a jejich aplikace na Městskou knihovnu Rakovník“, jejíž oponentkou byla určena ředitelka naší knihovny. Tato práce, díky své analýze, dotazníkovému řízení a jeho vyhodnocení i závěrečnému shrnutí, přinesla knihovně a jejím pracovníkům zajímavé výsledky a pohledy na činnost knihovny. Výsledky této práce byly dány k posouzení čtenářům knihovny.

Zpráva o činnosti Městské knihovny v roce 2004 je informativní, více by se dalo psát o aktivitách knihovny, o jejím hospodaření se svěřenými finančními prostředky i o získání dotací na základě knihovnou vytvořených projektů. A každému, kdo by měl zájem hlouběji poznat činnost knihovny, rádi poskytneme podrobné informace.

Milena Křikavová

FOTODOKUMENTACE

Středoškoláci na besedě s Vráťou Ebrem.

Křest prvňáčků na čtenáře

Scénografie s Luckou Auerswaldovou-Babákovou.

Celá třída prvňáčků po slavnostním křtu.

Malování pro usmání s ilustrátorkou Lenkou Procházkovou. Povídání s knihkupcem Vráťou Ebrem.

**Duben 2004. Den dětské knihy.
Vznik a vývoj písma a abecedy.**

**Děti z mateřských škol si přišly
povídat o knihách.**

Čertovské rojení v dětském oddělení.

Adventní posezení s knihovnicí obecních knihoven.

Advent 2004. Řemesla a Rybí trh V Brance.

Letní kino, červen 2004. S klauny a šašky hurá na prázdniny.

Pracovníci knihovny se studenty v letním kině - S klauny a šašky hurá na prázdniny.

Pracovníci knihovny se připravují na advent 2004.

